

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. I. Præmittuntur quædam, præsertim circa gratiam habitalem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

DISPUTATIO CXV.

De necessitate gratia ad servandam legem naturalem.

DIXIMVS posse hominem sine gratia, seu speciali Dei auxilio bonum opus naturale exercere, imò nobilissimum etiam actum amoris Dei, non in naturâ tantum integrâ, sed etiam purâ & lapsâ elicere. His ergo expeditis difficultatem nunc universaliorē proponimus, utrū scilicet possit quis sine gratiâ totam legem implere, præceptâ quo omnia naturalia servare: in quo non minor est opinionum diversitas, quàm in præcedentibus.

SECTIO PRIMA.

Premittuntur quædam præsertim circa gratiam habitualem.

I.

Loquimur de adimplentione legis sine peccato mortali.

SERMO imprimis est de adimplentione legis sine peccato mortali commissionē, non venialis. Secundò de implentione non meritoriâ, seu prout oportet, sed merè naturali, & quoad substantiam operis, ut aiunt,

vel de adimplentione sufficiente ad non peccandum, non de fructuosâ ad vitam æternam. Tertio de statu naturæ lapsæ, nam in naturâ integrâ juxta sanctum Augustinum de Corrupt. & Gratiâ, c. 10. & sanctum Thomam, S. Bonaventuram, & communem Theologorum sententiam potuisset homo longo tempore stare sine peccato, cum & principium per se necessarium in illo statu haberet ad totam naturæ legem servandam, & neque motus contra rationem insurgentes, nec ulla essent impedimenta, quæ legis observationem valde difficilem redderent, utpote quæ ex peccato originali originem duxerunt. Unde sicut in illo statu potestas erat non moriendi corporaliter, ita nec spiritaliter. Quartò de præceptis merè naturalibus loquimur, nam ad præcepta supernaturalia Fidei, Spei, Charitatis, &c. servanda, non est dubium quin requiratur gratia.

Loquimur in presenti, non de naturâ integrâ, sed lapsâ.

II.

Gratia habitualis ad observationem præceptorum naturalium, ex naturâ rei non requiritur.

Deinde notandum ad præcepta naturalia servanda gratiam habitualem ex naturâ rei non requiri, utpote quæ non est principium agendi, sed solum tollit maculam peccati, non verò infirmitatem naturæ ex peccato, vel originali vel actibus contractam. Unde experientiâ constat hominem vitis diu innutritum, postquam gratiam in Sacramento accipit, æquè pronum ad vitia manere, & æquè vivas in se passiones & inclinationes ad malum experiri, atque ante susceptum Sacramentum. Ratio hujus est, nam juxta receptam à Theologis doctrinam, habitus supernaturales non dant faciliè posse, sed solum simpliciter.

III.

Gratia tamen habitualis ex divinis ordinibus.

Dixi ex naturâ rei: ex lege enim & ordinatione divinâ exigi tanquam conditionem gratiam habitualem affirmant Theologi, Suarez hic, lib. 1. cap. 27. num. 18. Vasquez Disp. 196. hic con-

K. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. 1.

mitanter eam requirens, ille antecedenter, Tanagerus hic, Disput. 6. quæst. 3. dub. 5. num. 140. Valentia, Bellarminus, Molina, & alii: & videtur mens Divi Thomæ hic, art. 4. Unde S. Augustinus lib. de Catechizandis rudibus, cap. ultimo ait: Non implet legem, nisi qui Dominum acceperit Spiritum Sanctum, Patri & Filio æqualem; hæc ille: accipitur autem Spiritus Sanctus per gratiam habitualem & infusionem charitatis. Clariùs verò hoc docet idem S. Augustinus de Spiritu & Literâ, cap. 26. ubi loquens de illo Apostoli ad Rom. 2. vers. 13. Factores legis justificabuntur; sic, inquit, intelligendum est Factores legis justificabuntur, ut sciamus eos non aliter esse factores legis, nisi justificentur, ut non justificatio factoribus accedat, sed factores legis justificatio precedat. Ratio autem est quia ad peccata omnia vitanda requiritur peculiaris favor, seu auxilia specialia, ut videbimus, quæ Deus regulariter non nisi amicis impertiri solet, utpote quorum specialem curam gerit.

natione tantam quam requiritur, ut quis diu servet hæc mandata.

Clare docet S. Augustinus ad observationem mandatorum requiri gratiam habitualementem.

Si tamen Deus auxilia actualia eadem daret alicui sine gratiâ habituali, quæ dat eam habenti, non minus sortirentur effectum: sicut calor in materiâ, licet abesset forma ignis. Imò licet auxilia specialia quæ de facto dantur ad tentationes superandas, & mandata servanda frequenter sint supernaturalia, fundata nimirum in fide, ut bene advertit Suarez num. 15. Fidei siquidem, concupiscentiæ & diaboli victoriam passim tribuit Scriptura, sic primæ Petri 5. v. 9. Cui resistite fortes in Fide: Fides ad Ephesios etiam 6. vocatur Scutum, & alia hujusmodi: denique connaturalius videtur, ut in statu naturæ elevatæ omne auxilium speciale sit supernaturale, cum hoc modo melius conducatur ad finem, ad quem homines jam ordinantur; licet, inquam, hæc auxilia de facto sint supernaturalia, est tamen possibilis series illuminationum & auxiliorum naturalium, per quæ, si darentur, superaretur difficultas proveniens ex concupiscentiâ, & tentationibus in naturâ lapsâ, cum illuminationes naturales immitti possint æquè claræ quoad entitatem, atque intensæ, & consequenter æquè aptæ ad movendum, ac sunt illuminationes supernaturales.

IV.

Si eadem auxilia darentur sine gratiâ habituali, non minus juvant ad legem servandam.

Possibile est series illuminationum naturalium, per quas tolli possent difficultates servandi mandata.

Quod tamen de gratiâ habituali requisitâ dixi, intelligi debet cum Vega de justificatione q. 13. & aliis, de illâ, non semper in facto esse, sed in fieri, quod tunc contingit quando quis dolet de peccatis

V.

Gratia tamen habitualis ad hunc effectum peccatis

non semper
requiritur
in facto esse,
sed sufficit
aliquando
in fieri.

peccatis, & cum in statu quodam penitentia sit, serio se disponit ad gratiam. Quod addo propter duplicem antiquam consuetudinem Ecclesie, quae olim & Catechumenis diu differebat Baptismi collationem, & lapsis in graviora quaedam & publica peccata fidelibus publice confessis, non nisi post diuturnum tempus administrabat Sacramentum Penitentiae.

VI.
Pud crediti po-
tenti, Deum
interdum pe-
culiare auxi-
lium infideli
cōcedere ad
grauem ali-
quam uincen-
dam.

Diutius legem
seruare sine
gratiâ potest
fidelis, quâ-
m infidelis.

VI. Addit Suarez num. 27. credibile esse Deum subinde, ex peculiari misericordia, infideli, vel haeretico speciale aliquod auxilium conferre ad gratiam aliquam tentationem superandam: qui etiam ait diutius posse fidelem in peccato existentem seruare mandata sine gratiâ habituali, quam infidelem, cum Fides ipsa plura ipsi media & rationes ad hoc subministrat. Imò inter ipsos fideles inter se comparatos, vel etiam infideles, non sunt idem limites temporis praefigendi; quod enim uni est longum tempus ob varias peccandi occasiones, & maximam ad quaedam vitia inclinationem naturalem, alteri melius disposito erit breve.

SECTIO SECUNDA.

Positne homo sine gratiâ totam legem uaturalem implere.

I.
Sermo est de
gratiâ actu-
ali.

I. HIs ergo positis inquirendum restat, an possit quis sine gratiâ actuali, seu solis naturae viribus totam legem naturalem seruare. Qua in re nonnulli ex antiquis Theologis in eâ fuisse videntur sententiâ, ut dicerent posse hominem solis arbitrii viribus totam legem naturalem seruare, omniaque contra eam peccata vitare. Sic loquitur Scotus in 2. d. 28. q. unicâ, Durandus ibidem q. 3. & 4. & Gabriel, ita ut omnis omnino gratiae, non habitualis tantum, sed etiam actualis opem excludere videantur. Hos tamen Vasquez hic d. 189. excusat, asserens loqui eos de solâ gratiâ habituali. Unde num. 3. ait neminem se reperire doctorem catholicum, qui illam sententiam doceat.

Prima sen-
tentia ait
posse sine o-
mnino gratiâ
totam legem
seruari.

II.
Nullus sine
gratiâ pra-
cepta om-
nia natu-
ralia longo
tempore ser-
uare potest.

II. Communis itaque & vera Theologorum sententia est, non posse hominem lapsum solis naturae viribus praecipua omnia naturalia longo tempore seruare, nec peccata omnia contra eam sine gratiae adminiculo fugere: ita S. Thomas hic q. 109. art. 4. & 8. & q. 14. de veritate art. 12. quem sequitur Cajetanus, & Thomista, Magister in 2. dist. 26. & deinceps, ubi etiam S. Bonaventura & alii antiqui, Soto lib. 1. de natura & gratiâ cap. 22. Bellarminus lib. 5. de gratiâ cap. 2. & 5. Valentiâ hic q. 1. punct. 5. p. 2. Suarez lib. 1. cap. 26. Stapletonus lib. 2. de justificatione cap. 13. Molina in concordia q. 14. art. 13. disp. 17. & 18. Tannerus 12. d. 6. q. 3. dub. 5. & recentiores communiter.

III.
Diuina Li-
tera obser-
uationem
mādatōrum
sua ubique tri-
buit gra-
tia.

III. Probatur primò: Scriptura etenim ubique observationem legis tribuit gratiae: sic Ezech. 36. v. 27. dicitur, Spiritum meum ponam in medio uerūm, & faciam ut in praecipis meis ambulatis: item ad Romanos 8. v. 3. ait Apostolus, Nam quod impossibile erat legi (seu naturae instructae per legem) in quo infirmabatur per carnem, Deus Filium suum misit in similitudinem carnis peccati, & de peccato dānavit peccatum in carne, ut justificatio legis impleretur in nobis &c. Idem probat S. Augustinus lib. de spiritu & literâ, cap. 14. ex illo 2. ad Corinthios 3. v. 6. Litera occidit (nempe lex in tabulis lapideis scripta) spiritus autem vivificat, ubi ostendit

Docet S. Au-
gustinus sine
gratiâ totā
legem obser-
uari non
posse.

S. Doctor Apostolum per literam intelligere ipsum Decalogum; quare sola lex Decalogi secundum Apostolum & sanctum Augustinum sine gratiâ occasionem praebet peccandi, & hoc sensu occidit: qua etiam ratione dicit Apostolus ad Romanos 4. v. 15. Lex iram operatur: quod tamen verum non esset, si lex tota sine gratiâ seruari posset.

Hoc ipsum etiam testantur Concilia, quae expressè definiunt voluntatem nostram sine gratiâ Dei non habere ex se sufficientem potestatem ad non peccandum. Sic in Concilio Milevitano can. 5. definitur, gratiam Dei necessariam esse non solum ut remittantur peccata praeterita, sed etiam ut vitentur futura. Clarissimè idem affirmant Patres Africani in Epistola ad Innocentium Papam, Unde, inquit, satis apparet, quod ad non peccandum, id est ad non malè faciendum, quamvis esse non dubitetur arbitrium voluntatis, tamen ejus potestas non sufficit, nisi adjuvetur infirmitas.

Fundant se verò Patres & Concilia, tum in locis Scripturae superius allatis, tum in cap. illo 7. ad Romanos, ex quo naturae nostrae infirmitatem & gratiae indigentiam colligunt; ibi enim postquam varia de naturae ad seruandam legem imbecillitate dixisset Apostolus, & quomodo lex, seu natura instructa per legem vitare nequeat peccata, sed occasionem potius peccandi subministrat, tandem sic concludit: Sentio, inquit, alian legem in membris meis, repugnantem legi mentis meae (legi scilicet naturali) & captivum me ducentem in legem peccati: tunc exclamat: Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus; & respondet, Gratia Dei per Iesum Christum Dominum nostrum: Ubi utrumque, & naturae scilicet infirmitatem ad legem seruandam, tentationesque vincendas, & gratiae virtutem aperte indicat. Videatur Bellarminus lib. 5. de gratiâ & libero arbitrio cap. 5. ubi plurima in hanc rem congerit Scripturae, Conciliorum & sanctorum Patrum testimonia.

IV.
Ex Concilio
habetur, ad
non peccan-
dū non suffi-
cere solam vi-
res liberi ar-
bitrii.

V.
In quo pra-
ecipue fon-
dantur Con-
cilia & Pa-
tres, dum
gratiam ad
mādatōrum
observati-
onem neces-
sariam esse af-
firmant.

SECTIO TERTIA.

Ratio probabilis cur nequeat quis totam legem naturalem naturae viribus implere.

AUCTORITATE, ut vidimus ex divinis Literis Conciliorumque & sanctorum Patrum testimoniis desumptâ, haud difficile est hanc veritatem stabilire, in ratione tamen ejus reddendâ non parum laborant Theologi, & facilius est singulorum rationes refellere, quam aliquam, quae plenè satisfaciât statuere. Ratio itaque una probabilis mihi videtur, quia intra diuturnum tempus occurreret gravis aliqua tentatio, quae naturae viribus superari non potest; quae proinde quoties occurreret, homo nisi divinâ gratiâ confortetur, semper eidem consentiet, & cadet: ita Bellarminus lib. 5. de gratiâ, cap. 6. Lorea hic lib. 4. & nonnulli ex recentioribus. Quod verò ejusmodi sint tentationes probatur ex illo 1. ad Corinthios 10. v. 13. Fidelis Deus, qui non patietur vos tentari supra id quod potestis: ex quo inferet S. Chrysostomus homilia 24. esse aliquas tentationes in se adeo vehementes ut vires nostras superent.

Idem docent alii Patres, sic enim loquitur Innocentius Papa in Epistola ad Concilium Carthaginense: Nisi, inquit, magnis precibus gratia in assignare vi-

I.
Ratio hujus
rei probabi-
lis est, quia
intra diu-
turnum
tempus gra-
vis aliqua
tentatio oc-
curreret, cui
homo sine
gratiâ con-
sentiât.

II.
Hanc ratio-
nem passim
nos im-